
MAGYAR MUSA.

Költ Bétsben 21. Novemberben 1787:

*A Bétsi Magyar Musához. Füredről 3-dik
Novemberben. 1787.*

Mivel a' fordításokról befélgető Magyar Musa, **M**é azt az én ígéretemet, mellyet a' Virgilius Eneidsérül tettem, olyan forma szókkal tette ki mellyekből észre vehettem, hogy az én ígéretem adosságá vált; jól-lehet abból hogy minakelőtte még a' négy forú versékbe lett fordittást látta volna, már-is károllya, hogy két farkúba nem fordítottam; könnyen gyanakodhattam, hogy fokban fogják az én munkámat fetét ejtszaka nézni: a' mikor a' Magyar példa beszéd szerént a' Fejér tehén-is fekete; mindazáltal azokból a' mellyek készen vagynak közönlégsé teszék edgy-néhányat, még pedig az Eneis' első Könyvének ugyan azt a' részét; mellyet a' Magyar Musa már két forú Versékben ki-adott 17-dik Octoberben: nem azért mintha a' magamét azoknál szebbiteném; mert én igazán vallom, hogy nekem azon 82 dik Músában való fordítás igen tetszik; hanem tsak-azért; hogy ki-tetsék, hogy a' négy forú Versben való fordítás-is lehet színt olyan érthető mint amaz; hogy

Qqqq

pedig

pedig nehezebb; a' való, de azért engem fenki fem fog sajnálni: a' Músának a' fordításokról ki-adott törvényeire már késő vigyáznom, mert régen kész a' mit ki adok, régi ígéretemnek-is negyed részenként eleget fogok tenni, ha jobban rá érek; de a' melly negyed rész most készen van, nem edgymás után következik; készen van tudí illik az első, második, és hatodik Könyv.

A' most ígért egynéhány Vers tehát így vagon.

Vég Sziciliáiból alig indulának
Vigann a' vitorlat tsendes szél fújtának
 Eresztvén, Viz színén a' hajó Orának
 Rezes bórítási jókat hasítának!
 Már Junó viselvén meg-örökösödött
 Sebet a' szivében, ekképpen küszködött
 Magában; Én leszek tehát meg győződött?
 'S nem mégyen úgy véghez dolgóm, mint kezdődött.
 S nem tudok Trojai Király ellen állni?
 Hogy Olasz Országban meg-ne tudjon szállni
 'S tiltják a' végzések dolgóm' jóra válni? —
 'S hát — énnálom Pallás többet tud tsinálni?
 Pallás a' Görögök' hajós Seregének
 Tüzet vetett: kik mind a' vízbe veszének
 'S az Ojleus Ajáks fertelmességének
 Büntetési, 's büne' berivé levének.
 Pallás Jupitertül febes menyköveket
 Nyert, 's a' fellegekből le-szórván ezeket:
 Széllyel ront fok hajót a' hajós Seregeket,

Fel

Fel forgatta széllel a' nagy tengereket.
Amazt; míg a' folytós lángor lehellelte,
Mikor már menykövel lelkét ki-kergette;
Vízi zürzavarba belé kerengette
'S edgy hegyes kö-szikla éléhez ütette.
'S hát nekem, kit az ég Királyi Felféggel
Tisztel, és a' kivel él mint Feleséggel
Testvérem Jupiter; eddig 's illy rőszfz véggel
Kell e' hadakoznom tsak edgy Nemzettséggel.
'S hat leszsz e' ezután tsak egy? ki engemet
Mint Istent imádjon, és tiszteletemet
Meg-adja, 's keresvén fok szentelt helyemet
Várja oltáromról Szent fegedelmemet.
Ilyeneket lángal lobogó szívére
Forralván, Eolis' füstös szigetjére
El megy, ama szélvezsz hazája helyére,
Hol fok szél háborog egy-más ellenére.
A' Király Eolus bírja mind ezeket,
Temérdek barlangban tartja Seregjeket,
Békónn az egymással küszködő szeleket
'S tömlőczben a' zugva morgó szél-vezzeket.
Azok nagy zugáfsal jelentvén mérgeket (a)
El-járnak a' hegyben miden szegleteket,
Eolus a' Várban fent-ül — a' szeleket
Bírja, 's pálczájával lafsítja nefzeket.
Mert ha mint-egy zablán nem tartattatnának,
Eget földet tengert őszve rontanának;
'S mindent a' mit elől utól találnának

Q q q q 2

Az

(a.) A' mint a' két forú végezet kevés, a' négy elég, ugy az fok ha valahol nyólcz for egyaránt talál végezödni, és egy kitsinyt izetlen, de már meg van; most nem tehetek rólla.

Az éltető égen széllyel hurczolnának.
 Ettől tartván fétét barlang' üregébe
 Zárta-bé 's nagy terhet tett a' tetejébe
 Jupiter, hogy fok hegy zárná és fedné-be'
 Hogy kárt ne tegyenek föld' kerekiségébe.
 Sőt Királyt-is rendelt igazgatásokra,
 Hogy vigyázzon rendes törvénnyel azokra,
 'S várván az adandó parantsolatokra
 Tiltsa, vagy erefszize szabadabb szájokra.
 Ehez megy hát Juno, 's így kezd könyörgeni
 Eole (Jupiter 's az egek Isteni
 Rád bizták a' tengert vagy tsendesíteni
 Vagy szélvezek által zúgni segíteni)
 Egy nép. kikkel én, 's kik velem ellenkeznek,
 Tufczia tengerén ellenem eveznek,
 Lácziumból Tróját tenni igyekeznek,
 'S bomlott házaiknak új helyet szereznek.
 Kemény szél-vezekkel indíts nagy habokat,
 Süllyeszd és a' vízbe merítsd hajójokat,
 Vagy pedig szaggasd-el egy-mástól azokat,
 'S szórd széllyel a' izéles tengeren magokat.
 Szép testü Nimfáim vagynak tizen-négyen,
 A' kik közt választást bár akárki tégyen
 Dejopéja leg-szebb; a' ki tiéd légyen,
 'S fogadom hogy hozzád Felefégül mégyen,
 'S ha tselekfel értem illy kedves dolgokat,
 Meg örökösitem én Házáfságotokat,
 Hogy te-veled éllyen örökös napokat,
 És süllyön Férjének fok szép magzatokat,
 Így felel Eolus akarván szolgálni;
 Te dolgód Királyné azt jól meg vizsgálni,
 Hogy a' miket kívánsz mire fognak válni?
 Nekem, ha parantsolsz illendő helyt álni.

Te meg-tarthadt tsekély Uralkodásomat,
Te meg-engesztelhetd Férjed' Királyomat;
El-vehetd, 's meg-tarthatd Isteni rangomat,
'S a' szelekenn való minden hatalmomat.
Szavait végezvén hegyes pálczájával (b.)
Ajtót nyit az üres hegyen; tsóportjával
Rohannak a' szelek barlang' meg-nyiltával
'S borzasztják a' földet zürzavar lármával.
Meg-fekízi a' tengert a' szél 's iszonyítja,
Délről 's Nap-keletről egyszermind indítja
Fúttát, Áfrikus-is semmit sem tágitja.
'S fok szélveszes habbal a' partot borítja.
Hangzik az emberek' jajos kiáltása
Harfog a' fok vastag kötél' tsikorgása,
El-fogja a' felhők öfzve tódulása
A' napot 's az eget, hogy senki se lássa.
Meg vakúltak minden Trójai Seregek,
Mert éjjelt mutatnak a' fetét fellegek;
Zugnak a' menykövel elegy fergetegek
Szapora tüzekkel tsillognak az egek.
Minden halált mutat, minden vesztit várja,
Eneás tagjait a' hideg el-járja 's a' t.

En ennél jobban már alig tudnám Virgiliust fordítani két farkú Versekben-is, mert itt nem a' Vers tsinálás, hanem maga a' fordítás nehéz. Vajha ezen én négy sorú Verseim lehetnének már azok, a' melyek az ő nemeket azon hal irélet alól fel-szabadítanák, melly-szerént ennek gyölölői bántás-nélkül el-nem

(b.) Servius-is alig ha így nem értette: mert ezen Verset hasonlítja amához: *In latus inque feri Curvam compaginis alvum contorsit.*

nem mehetnek mellette, vagy talán csak én magam vagyok az, a' ki miatt ezeket nem betsülik? avagy csak tudom azt, hogy kevesebben irunk ilyeneket, mint a' mennyin törekednek ellenek; úgy hogy én kéntelen vagyok minden levél zörgésre tolvajt kiáltani, és minden Hunyadi nevet alkalmatosságul venni fel a' Verfek' ezen nemének óltalmazására; éu ugyan a' Forditáfokrúl beszélgető Músátúl elő hozatott Ifju Poétának a' mint tudtam feleltem; úgy hiszem, hogy vele meg-is békéltem, 's mentegtettem közelebb éppen ezt-is, mert az Poéta, a' maga' hozzám küldött levelében-is csak nem hasonló ki-mondásokkal adá elő ezt a' szemre vetést (Be furtsa a' Világ!) most hát magamat nem-is mentegtetem, mivel az ellen mon-dás-is meg-van tiltva; de úgy-is mutatják azon Múfának egy-néhány forai, hogy valamely nagy Ember írta: hanem egyenes szívüfégemnek ki-jelentésére ide írom egynéhány forómat, mellyekkel az ugy nevezett Ifju Poétának küldött válaszsomat ki-tóldottam, tudni-illik: —

Ha már előre-is meg-bótlott utjában levelem; gyanakszom, 's tán nem-is hijjában gyanakszom; hogy a' melly Sáfrányt vííz magában, török-borsá válik barátom' orában. — No — de a' Pindusra Fébus azért hív e? hogy új húzást szüljön ez barátság' mive: Oh bizony akárkit nevetésre hív e' mikor egymást bántja a' Músák' két hive — Nem, sőt buzgó harczal 's nem nevetségessel szívem! Kedvesedért esz febbe, sőt esz-el — Most, most, Statiráért viv Orondatessal Ártakszerkfszes, a' hív testvér a' Jegyesfel. — A' mi szerelmefink a' Pindus' Szüzei, És hogy mi ő nekik hív szerelmefei lehetsünk, ollyanok kettönk levelei, mint az Ászszony-féltők ellen-ke-

ke-

kezései. — Hibázok, mert vétünk másképp is menthető — Egy a' Szüz — és minket egy-formán szeret ő, Külömböz időre ez a' két szerető — 'S úgy bánunk e' fél-ősz Másával hihető: hogy egyik fekete haj szálát szagatja; A' másik a' haja' őszit irtogatja; hogy olyan lehessen e' Szüz ábrázatja, mint magát mindenik ellen-társ mutatja. — De ne — jobb feketét az őszre raggatni, mint őszit szegénynek tőből ki-szagatni, Jobb nekünk a' Mását együtt tsokolgatni, mint néki miattunk kopaszon hagyatni.

*Töldalékül legyen e' szomorú Ének. Nohai T.
G. Anyós Pál lafsú Márfsa' Notájára.*

A r víz módra szemeimből, nedves szemeimből
folynak alá könyveim;

Apadhatatlan források, kettős könyv források let-
tenek két szemeim,

Minden Ora refzetésre kényszeríti szívemet.

A' Gond, a' jaj, a' búbánat, fok ezer búbánat,
Halálra hív engemet, Rövidíti életemet.

A' hajnalnak repedésinn, piros repedésin, más alu-
szik édesen,

Más szerelme' költsönöfsét Szive' költsönöfsét tso-
kollya szerelmefen,

Én a' Hajnalra tekintve siralmam' kettőztetem,

Sirok — hogy míg életemnek, komor életemnek
Est-hajnalát érhetem, Gyötrettetem — gyö-
trettetem.

A' gyenge Fülemülének, kis Fülemülének Éneklésé'
hangjai,

Es

És más a' szelid erdőknek árnyékos erdőknek ked-
 ves Musikussai,
 Nékem csak szomorú hangal érdekelik Fületem,
 Kit visszfa vervén az Ekho, a' keserves ekho,
 kettőzi kétségemet, fokszorozza keservemet.
 A' napnak fényes sugári, raggogó sugári másba kedvet
 öntenek,
 De engem már virradtára, oh már virradtára firni
 kényszeritének
 Gyötör gyanús félelemmel minden öröm engemet,
 És még az elevenség is — az elevenség-is folyto-
 gatja szivemet, Fel-háborítja vérszemem.
 Titkos én keserűségem, nagy keserűségem — az él-
 tető állatok
 Magok tudják 's együtt firnak, velem együtt fir-
 nak, a' mint, és mit firatok.
 A' harmatos hold fenyyétül, kérd-meg szivem titkait,
 Ó halja pihe nyögésem, keserves nyögésem —
 Erzi lelkem kinjait, tudja nehéz fájdalmait.
 A' tsillagok ragyogási tüzes ragyogási pislogó fényt
 mutatnak.
 Mig álmatlan ejtszakákon, néma ejtszakákon firók
 ök-is firatnak.
 A' tiszta ég könyvet hullat, 's harmatozva engemet
 Könyvez, de mi haszna ennek; oh mi haszna en-
 nek, Egy nem szánya szivemet Egy nagyítja
 gyötrelmemet. —

Horváth.

